

dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP
Instytut Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Kraków, 30 marca 2020

**Ocena dorobku naukowego dr Jolanty Skutnik
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych
w dyscyplinie pedagogika**

Sylwetka zawodowa

Dr Jolanta Skutnik ukończyła studia magisterskie na Uniwersytecie Śląskim, Filia w Cieszynie uzyskując w roku 1989 tytuł zawodowy magistra pedagogiki. Pracę dyplomową nt. „Możliwości kształtowania kultury plastycznej dziecka przedszkolnego w oparciu o współczesną koncepcję wychowania plastycznego” napisała pod kierunkiem prof. dr hab. Bibiany Jaślar na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym. W roku 2003 na Wydziale Nauk Pedagogicznych i Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego obroniła dysertację doktorską nt. „Wychowawcze funkcje francuskich muzeów sztuki współczesnej. Spotkanie dziecka z nową sztuką”. Promotorem rozprawy była prof. dr hab. Katarzyna Olbrycht, a recenzentami prof. dr hab. Józef Kargul oraz prof. dr hab. Tadeusz Aleksander. W roku 2004 praca ta uzyskała wyróżnienie Narodowego Centrum Kultury w konkursie na najlepszą pracę doktorską dotyczącą problematyki kultury.

Swoją drogę zawodową dr Jolanta Skutnik związała z Filią Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Po ukończeniu studiów odbyła roczny staż asystencki w Zakładzie Pedagogiki Przedszkolnej na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym, następnie w latach 1989-2000 pracowała jako asystent w Zakładzie Animacji Społeczno-Kulturalnej na tym samym wydziale. W latach 2003-2016 była zatrudniona na stanowisku adiunkta, a następnie starszego wykładowcy w Zakładzie Edukacji Kulturalnej w Instytucie Nauk o Edukacji na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji (Obecnie Sztuki i Nauk o Edukacji) w Cieszynie. W latach 1989-1992 pracowała także jako referent w Ośrodku Alliance Française w Cieszynie przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

Ocena dorobku naukowego

(art. 16, ust 1 i 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym...)

Na dorobek naukowy dr Jolanty Skutnik po obronie pracy doktorskiej składają się: 1 monografia (drugiej z podanych monografii – *Muzeum sztuki współczesnej jako przestrzeń edukacji*, Katowice 2008 - nie można zaliczyć do dorobku podoktorskiego, ponieważ jest ona drukowaną wersją doktoratu), 11 artykułów, w tym w czasopismach naukowych takich jak „Dyskursy Młodych Andragogów”, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika”, „Kultura Współczesna”, „Muzealnictwo”, „Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) edukacji”, „Turystyka Kulturowa”, „Zarządzanie w Kulturze”, 27 rozdziały w pracach zbiorowych, 2 teksty krytyczne w katalogach sztuki, 2 prace współautorskie (raporty z badań), 2 współredakcje opracowań zbiorowych, 1 rozdział w opracowaniu dydaktycznym.

Najważniejsze osiągnięcie naukowe

Najważniejszym osiągnięciem naukowym wskazanym przez dr Jolantę Skutnik i stanowiącym podstawę postępowania habilitacyjnego jest monografia *Czuła pedagogia. Edukacyjny walor dzieł i działań księżnej Izabeli z Flemmingów Czartoryskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2019 (ss.556).

Obszerna monografia autorstwa dr Jolanty Skutnik, będąca efektem rozwijanych przez nią zainteresowań mieszczących się w obszarze edukacji kulturalnej, ma charakter interdyscyplinarny lokując się też w sferze takich dyscyplin jak historia wychowania, antropologia kulturowa i historyczna czy muzeologia.. Postać księżnej Izabeli Czartoryskiej fascynowała jej współczesnych i fascynuje do dnia dzisiejszego, o czym świadczy bogata literatura dotycząca jej życia i działalności. Szczególną uwagę badaczy, jak zauważa Habilitantka, przykuwała biografia księżnej oraz jej działalność na polu kultury i polityki, w mniejszym stopniu na polu szeroko rozumianej edukacji. Nie zgodziłabym się jednak z twierdzeniem Habilitantki, iż „wśród przymiotów określających Izabelę Czartoryską i jej działania nie wymienia się w zasadzie nigdzie jej pedagogicznych aspiracji” (s.19). Wychowawczy i kształcący aspekt jej działań nieobcy jest przede wszystkim historykom wychowania. Pozostaje jednak bezspornym faktem, iż nie było dotąd opracowania, które ujęłoby w sposób całościowy i wszechstronny edukacyjne działania księżnej. Należy zatem z uznaniem przyjąć podjęcie przez dr Jolantę Skutnik tej problematyki, czego rezultatem jest interesująca pod względem poznawczym praca, która niewątpliwie będzie pozycją przydatną dla pedagogów, historyków wychowania, historyków sztuki czy muzealników.

Głównym celem swej pracy dr Jolanta Skutnik uczyniła ukazanie edukacyjnego wymiaru wieloaspektowej (społecznej, kulturalnej, artystycznej, pomocowej, politycznej) działalności Izabeli

Czartoryskiej oraz dzieł, które w efekcie tych działań powstały. Analizując działalność księżnej Czartoryskiej Habilitantka starała się wskazać zarówno inspiracje, jak i efekty jej pracy, poszukując korzeni koncepcji, idei czy działań podejmowanych przez księżną Izabelę, ale wskazując też na ich żywotność i wpływ na kształtowanie się szeroko pojmowanej polskiej kultury.

Realizując swój zamiar badawczy dr Jolanta Skutnik wykorzystwała bogaty materiał źródłowy. Pierwszą grupę stanowią źródła archiwalne z Biblioteki Czartoryskich w Krakowie (listy, notatki, artykuły głównie autorstwa księżnej Izabeli Czartoryskiej). Drugą, zdecydowanie obszerniejszą, tworzą źródła drukowane (wspomnienia, korespondencja, utwory literackie, podręczniki, publikacje prasowe katalogi zabytków, teksty pedagogiczne, filozoficzne etc.). Habilitantka korzystała również z opracowań. Literatura naukowa wykorzystana w pracy, a dotycząca zagadnień związanych z wieloraką działalnością Izabeli Czartoryskiej jest bogato reprezentowana, jednak dziwi słabe uwzględnienie literatury zwłaszcza z zakresu historii wychowania, co ma swoje konsekwencje zwłaszcza w odniesieniu do ostatniej, trzeciej części pracy (o czym poniżej).

Monografia składa się ze wstępu, trzech obszernych części, zakończenia, kalendarium wydarzeń z życia i działalności księżnej Izabeli Czartoryskiej, bibliografii oraz streszczenia w języku angielskim. Szkoda, że Autorka nie zdecydowała się na zamieszczenie indeksu nazwisk, bardzo przydatnego w publikacjach naukowych.

Bardzo ważną częścią każdej pracy naukowej jest wstęp służący określeniu podstawowych założeń książki. We wstępie do recenzowanej monografii Habilitantka sprecyzowała zakres tematyczny pracy, prawidłowo określiła cel główny, obszernie scharakteryzowała zastosowaną metodologię. Dokonała charakterystyki podstaw źródłowych pracy i szczegółowo zaprezentowała dotychczasowy stan badań uzasadniając konieczność i sens prowadzonych przez siebie badań. Przedstawiła strukturę pracy, charakteryzując poszczególne rozdziały i formułując problemy badawcze. Zawartość treściowa monografii odpowiada zaprezentowanej strukturze i pozwala na odnalezienie odpowiedzi na postawione problemy badawcze. Dobrze jest, gdy we wstępie doprecyzowane i zdefiniowane zostaną kluczowe dla pracy terminy. Szkoda zatem, że we wstępie Habilitantka nie odniosła się obszerniej do obu terminów zastosowanych w tytule: „czułość” i „pedagogia”. Wyjaśnienie odnajdujemy dopiero w rozdziale trzecim, gdzie Habilitantka poddaje je analizie i objaśnia tytuł, wedle którego „czuła pedagogia” to „sztuka budowania relacji pomiędzy ludźmi, ideami i światami” (s.405). Taka interpretacja stanowi cenną wskazówkę, pozwala lepiej zrozumieć intencje i zamierzenia Autorki.

Struktura pracy ma charakter problemowy, jest klarowna i logicznie uzasadniona. Działania i

praktyki edukacyjne księżnej Izabeli Czartoryskiej zostały podzielone na trzy grupy, a te znalazły odzwierciedlenie w poszczególnych częściach książki. Część pierwsza *Animacyjny kontekst społeczno-kulturalnej działalności Izabeli Czartoryskiej: od uczestnictwa do partycypacji*, zawiera „opisy działań ujętych w ramy praktyki świątecznej, teatru amatorskiego i specyficznej obyczajowości” służące rozwojowi indywidualnemu jej uczestników jak i podtrzymywaniu poczucia wspólnoty narodowej. Celem tej pierwszej części jest znalezienie wspólnej myśli łączącej te różnorodne formy działania. Habilitantka ten punkt wspólny odnajduje odwołując się do współczesnych koncepcji animacji społeczno-kulturowej i przenosząc je na grunt działań podejmowanych przez Czartoryską.

Część druga *Edukacyjny potencjał muzealnictwa księżnej Izabeli*, w opinii Habilitantki centralna część całego opracowania, stanowi opis działań księżnej na polu muzealnictwa i ukazania jej samej jako inicjatorki i realizatorki idei muzeum narodowego oraz prekursorki edukacji muzealnej w Polsce. Związki muzeum z edukacją dr Jolanta Skutnik wykazała wskazując na jego otwarty, narodowy charakter i odwołując się do obecnych we współczesnym dyskursie naukowym zagadnień pamięci, interpretacji i przekazu wartości dziedzictwa kulturowego.

Część trzecia, ostatnia, *Puławskie wychowanie ludzi „uprzejmego serca i oświeconego rozumu”* dotyczy praktyk edukacyjnych i działalności oświatowej obejmujących swym zasięgiem dzieci, wychowanków rodziny Czartoryskich, kobiety i włościan. Celem przeprowadzonej analizy było wykazanie, iż działania te służyły realizacji ideału wychowawczego przyjętego w środowisku puławskim, jakim był człowiek „człekołubny” i wykazanie jego związku z „czułością” jako cechą go określającą, a oznaczającą pełne miłości i empatii podejście do człowieka i całej ludzkości.

Pracę kończy obszernie zakończenie „[...] *pierwej doskonale utworzone było dzieło, niż dane reguły*”, stanowiące raczej obszerny, samodzielny ostatni rozdział aniżeli, jak to na ogół jest przyjęte w pracach naukowych, zakończenie stanowiące krótką odautorską refleksję.

Przy tworzeniu monografii o tak obszernym zakresie i przy mnogości poruszanych w niej wątków istnieje wielkie ryzyko pominięcia i niewykorzystania wielu wartościowych pozycji, szczególnie jeśli dotyczą obszarów, które nie są bliskie badaczowi. Tak stało się też i w przypadku tej pracy. Jeśli jednak nie rzutuje to na poprawność merytoryczną i nie wypacza sensu omawianych zagadnień, podobne braki są wybacalne. Gorzej, gdy dzieje się inaczej, co najlepiej widać na przykładzie części trzeciej. Nieuwzględnienie w pracy dorobku przede wszystkim historyków wychowania, ale i historyków i brak zapoznania się z wynikami ich badań doprowadziło do pewnego wypaczenia obrazu, pominięcia istotnych elementów, błędnych interpretacji i uproszczeń, nadinterpretacji, a nawet błędów merytorycznych. Habilitantka nie jest historykiem, a i napisana przez nią monografia nie jest w zamierzeniu pracą historyczno-oświatową, jednak poruszając

problemy znajdujące się w obszarze badań historyczno-oświatowych (np. kwestia kształcenia dziewcząt czy oświaty ludu) należałoby sięgnąć do bogatej literatury z tego zakresu (J. Hulewicz, M. Mitera-Dobrowolska, E. Podgórska, K. Bartnicka, S. Litak, D. Żołędź-Strzelczyk, A. Winiarz, J. Dąbrowska, K. Dormus, S. Gawlik, J. Skowronek, W. Górczyński).

Pewne wątpliwości budzi aparat naukowy. W pracy napotykamy na fragmenty, które nie zostały opatrzone stosownymi przypisami. Tak np. nie wiadomo na jakiej podstawie charakteryzuje Habilitantka np. poglądy Hugona Kołłątaja na wychowanie (s.402-403) czy Klementyny z Tańskich Hoffmanowej na wychowanie kobiet (pomija zupełnie jej podstawowe dzieło „Pamiętka po dobrej matce”, 1819). Po drugie nie oznacza, choćby przez dodanie w przypisie adnotacji „cyt. za:”, cytatów „z drugiej ręki”, co powoduje czasami, iż nie wiadomo czy są to dosłowne przytoczenia pierwotnych tekstów czy parafrazy dokonane przez autorów, z których prac Habilitantka korzystała.

Zastrzeżenia budzi bibliografia, z której sposobem sporządzenia zgodzić się nie mogę. Autorka słusznie dzieli swą bibliografię na cztery części: źródła rękopiśmienne, źródła drukowane, opracowania oraz netografię. Zupełnie niezrozumiały jest jednak sposób w jaki Habilitantka przyporządkowuje poszczególne pozycje do kategorii źródeł drukowanych lub opracowań. Wśród opracowań znalazło się bowiem bardzo wiele tekstów o charakterze źródłowym: utwory literackie, teksty o charakterze filozoficznym czy pedagogicznym (np. utwory J.J. Rousseau), literatura wspomnieniowa, publicystyka. Bibliografia jest ponadto niekompletna, brakuje niektórych pozycji (tak rękopiśmiennych jak i drukowanych), do których odwołania znajdują się w tekście. Występują błędy literowe w pisowni nazwisk i imionach autorów wymienionych tak w bibliografii jak i przypisach, w bibliografii występują pomyłki w układzie alfabetycznym.

Dr Jolanta Skutnik podjęła się bardzo ambitnego zadania ukazania księżnej Izabeli Czartoryskiej i jej dzieł oraz genezy i wpływu tych ostatnich w szerokiej perspektywie czasowej i na rozległym tle kultury polskiej i europejskiej. Przy tak szeroko zarysowanej koncepcji pracy oraz biorąc też pod uwagę rozległość zainteresowań Izabeli Czartoryskiej, można się zastanawiać czy udało się Habilitantce swoje zamierzenie urzeczywistnić. W moim przekonaniu, mimo pewnych mankamentów i słabości pracy, tak się stało. Monografia opiera się na źródłach i opracowaniach znanych, już niejednokrotnie przez badaczy wykorzystywanych i w dodatku niekompletnych, jednak znamionuje ją nowość ujęcia i interpretacji. Zaletą pracy jest to, iż po raz pierwszy zebrano i uporządkowano oraz zinterpretowano pod kątem wartości edukacyjnych pokaźny dorobek księżnej Izabeli. Dr Jolanta Skutnik niejednokrotnie w swoich rozważaniach odwołuje się do hermeneutyki rozumianej (w ujęciu H. G. Gadamera) „jako metoda interpretowania przeszłości w jej fenomenach kulturowych” (s.10-11). Interesuje ją zatem odpowiedź na pytanie jaki był sens i jakie przesłanie zawierają zdarzenia kultury, jak może je wykorzystać człowiek współczesny w celu lepszego

poznania otaczającego go świata. Tradycja jest tu traktowana jako źródło wiedzy o nas samych i otaczającej je rzeczywistości. W tym ujęciu przeszłość, historia, tradycja stanowią niewyczerpane źródło inspiracji dla ludzi współczesnych, dają możliwość różnych interpretacji, a sam proces ich poznawania jest niekończącym się i fascynującym procesem. „Nie chodzi w niej [w pracy] o to, aby dać jasną, a co gorsza – jedyną słuszną odpowiedź – pisze dr Jolanta Skutnik - ale by animować zainteresowanie dalszą eksploracją tematu, podążając za wyłuskany w trakcie czytania śladem” (s.18).

W świetle powyższych rozważań uważam, że praca *Czula pedagogia. Edukacyjny walor dzieł i działań księżnej Izabeli z Flemmingów Czartoryskiej* ma charakter oryginalny i zasługuje na pozytywną ocenę.

Osiągnięcia naukowo-badawcze po uzyskaniu stopnia doktora

Punktem wyjścia zainteresowań badawczych Habilitantki były kwestie związane z wychowaniem estetycznym koncentrujące się wokół zagadnień edukacji artystycznej, upowszechniania sztuki i odbioru sztuki zwłaszcza współczesnej. Ta problematyka została podjęta w pracy magisterskiej, a następnie była konsekwentnie przez dr Jolantę Skutnik kontynuowana i rozwijana. Stopniowo coraz bardziej interesowały ją zagadnienia dotyczące łączenia sztuki z praktyką społeczną i edukacyjną, co jak sama pisze, „przeorientowało jej zainteresowania badawcze na grunt szeroko rozumianej edukacji pozaformalnej” i znalazło m.in. odzwierciedlenie w jej dysertacji doktorskiej.

Zainteresowania naukowe Habilitantki ogniskują się wokół edukacji kulturalnej rozumianej jako szeroki proces wprowadzania człowieka w świat kultury. Jest zatem edukacja kulturalna ważnym elementem ogólnego wychowania i tak też traktuje ją Habilitantka. W pojęciu edukacji kulturalnej mieszczą się zarówno problemy wychowania estetycznego, aktywizowania jednostek i społeczeństwa do udziału w kulturze, jej popularyzowania, wreszcie zagadnienie dziedzictwa kulturowego traktowanego jako czynnik wychowujący i integrujący społeczeństwo. Wszystkie te wątki odnaleźć można w dorobku dr Jolanty Skutnik. Ona sama wyodrębnia w nim trzy główne nurty. Pierwszy z tych nurtów zatytułowany został *Sztuka i edukacja*. Reprezentuje go grupa 10 artykułów, z których dwa nie powinny znaleźć się w wykazie prac przesłanych do oceny, gdyż rok wydania jednego z nich wskazuje, że został wydany jeszcze przed doktoratem (*Obca sztuka w społeczeństwie obcych* [w:] *Sztuka w poszukiwaniu sensu*, red. R. Chyżyński, J. Jasińska, T. Szkołut, Lublin 2002), natomiast drugi powstały na podstawie pracy doktorskiej (*Spotkanie dziecka z sztuką nową* [w:] *Edukacja artystyczna wobec przemian w kulturze*, red. W. Limont, K. Nielek-Zawadzka, Kraków 2005).

W skład omawianej grupy artykułów wchodzi teksty mające charakter krytyczny, jak również z pogranicza sztuki i antropologii. ((*Trans*)*grafika*(?) [w:] *Geo.grafia sztuki: paralelizm tradycyjnego warsztatu i współczesnych metod twórczych*, Kielce 2017; *No walk – no work – o związku sztuki i podróży*, „Turystyka Kulturowa” 2012 nr 6; *Obraz starości we współczesnej kulturze artystycznej* [w:] *Kobiór łączy pokolenia*, pod red. M. Zielińskiej, Katowice 2009). Zasadniczą grupę tekstów (*Sztuka w edukacji – w stronę dialogu z innym* [w:] *Kultura jako fundament wspólnoty edukacyjnej*, red. Anna Sajdak, Kraków 2005; *Wychowanie w sztuce jako koncepcja edukacji kulturalnej dziecka* [w:] *Edukacja kulturalna. Wybrane obszary*, red. K. Olbrycht, Katowice 2004; *Nowa sztuka w edukacji* [w:] *Edukacja- sztuka-media. Przestrzenie i konteksty pedagogiczne*, red. M. Jabłońska, Wrocław 2008; *Dziecko jako uczestnik życia kulturalnego – w poszukiwaniu formy* [w:] *Teatr wyobraźni. Między sztuką a edukacją*, Bielsko-Biała 2012; *Komunikacja, relacja, wspólnota – teoretyczne uwarunkowania praktyk mediacyjnych w sztuce* [w:] *Kształty i myśli. Dyskurs a doświadczenie sztuki*, red. R. Solik, Katowice 2013; *Les ateliers de la création – idea i praktyka transdyscyplinarnego projektu włączającego* [w:] *Wymiennik. Edukacja artystyczna w obiegu otwartym*, Katowice 2018) stanowią artykuły dotyczące problemu wychowania dzieci i młodzieży w dialogu ze sztuką, a więc edukacji opartej na bezpośrednim kontakcie z dziełem sztuki. W przytoczonych tekstach pojawiają się wątki edukacji muzealnej, mediacji czy animacji kulturalno-społecznej. Wątki te dr Jolanta Skutnik rozwija w pozostałych dwóch nurtach swoich badań, co sprawia, że jej dorobek jest spójny, a prowadzone badania przez nią mają konsekwentny charakter.

Drugi, pokaznie reprezentowany nurt w dorobku Habilitantki, stanowią artykuły dotyczące edukacji muzealnej rozumianej szeroko, wykraczająca poza ramy pedagogiki muzealnej, mającej charakter interdyscyplinarny i uwzględniającej specyfikę i potrzeby współczesnego życia społecznego. Habilitantka traktuje edukację muzealną jako część składową humanistycznego wychowania społeczeństwa, służącą jego rozwojowi moralnemu i społecznemu. Zainteresowanie dr Jolanty Skutnik koncentrują się wokół nowej wizji muzeum (*Edukacja we francuskich muzeach sztuki – wybrane obszary* [w:] *Edukacja muzealna w Polsce. Sytuacja, konteksty, perspektywy rozwoju. Raport o stanie edukacji muzealnej w Polsce*, red. M. Szelaż, Warszawa 2012; *Edukacyjne wartości sztuki najnowszej a aktywność pedagogiczna Centrum Sztuki Współczesnej w Bordeaux*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika”, 1997 nr 3 i 4), mającej na celu przekształcenie tradycyjnie rozumianego i funkcjonującego muzeum w miejsce spotkania ze sztuką polegającego na dialogu pomiędzy dziełem i artystą a jej odbiorcami. Aspekt edukacyjny staje się coraz silniej eksponowany w działalności wielu placówek muzealnych, rośnie też rola muzeum jako

ważnego ośrodka kształtowania postaw, czego dowodzą artykuły: *Edukacja we współczesnym muzeum sztuki – konteksty mediacyjne* [w:] *Szkoła XXI wieku – szkoła edukacji estetycznej. Projekt nadziei*, red. M. Zalewska-Pawlak, A. Pikała, Łódź 2011; *Muzeum sztuki jako miejsce mediacji kulturalnej i artystycznej*, „Kultura Współczesna” 2005 nr 2. Zmiany zachodzące współcześnie w praktyce muzealnej mają swe teoretyczne uzasadnienie. Zagadnieniu temu Habilitantka poświęciła następujące artykuły: *Muzeum sztuki – przestrzeń edukacji* [w:] *Muzeum sztuki. Od Luwru do Bilbao*, red. M. Popczyk, Katowice 2006; *W kręgu myślenia pragmatystycznego i personalistycznego – dwie orientacje w edukacji muzealnej* [w:] *Edukacja muzealna w Polsce. Aspekty, konteksty ujęcia*, red. W. Wysok, A. Stępnik, Lublin 2013; *Teoretyczne uwarunkowania praktyk edukacyjnych w muzeum w świetle amerykańskiego pragmatyzmu i konstruktywizmu*, „Muzeum” 2014; *Między zachwytem a oddźwiękiem – o znaczeniu autentyzmu w edukacji muzealnej*, „Rocznik Naukowy Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy. Transdyscyplinarne Studia o Kulturze (i) Edukacji”, 2016 nr 11. Uzupełnieniem tych refleksji jest redagowana wspólnie z Marcinem Szelażem antologia tłumaczeń dotyczących edukacji muzealnej (*Edukacja muzealna. Antologia tłumaczeń*, red. M. Szelaż, J. Skutnik, Poznań 2010).

Uwagę dr Jolanty Skutnik przykuwa też kwestia potrzeb wobec muzeów deklarowana przez różne grupy wiekowe i społeczne. W jej dorobku znajdują się zatem artykuły opisujące efekty badań prowadzonych wśród uczestników oferty muzealnej (*Młodzież w muzeum – wybrane konteksty edukacji artystycznej* [w:] *Sztuka, edukacja, kultura: z teorii i praktyki edukacji artystycznej*, red. U. Szuścik, E. Linkiewicz, Katowice 2014; *Krzeseł w muzeum – o obecności seniorów w muzeum*, „Dyskursy Młodych Andragogów” 2015; *Edukacja dla rodzin w instytucji kultury – przypadek muzeum* [w:] *Rodziny/2015. Seniorki i seniorzy/2016 w instytucji kultury. Publikacja poseminaryjna z cyklu „Odbiorcy kultury”*, red. M. Herkt, A. Mieszala, Poznań 2018; „*Co to jest muzeum*” – *wyobrażenia dzieci w wieku pomiędzy piątym a siódmym rokiem życia na temat instytucji muzealnej*, „Zarządzanie w Kulturze” 2019 nr 2; *Młodzi dorośli w kulturze- casus muzeum*, „Cieszyński Almanach Pedagogiczny” 2018).

Trzeci nurt zainteresowań Habilitantki stanowią zagadnienia związane z animacją społeczno-kulturalną i upowszechnianiem kultury. Szczególnie bliskie są Habilitantce teorie i praktyki towarzyszące rozwojowi francuskiej animacji. Problematyce tej poświęciła artykuły: *Edukacja kulturalna i artystyczna we Francji na przełomie XX i XXI wieku w kontekście doświadczeń historycznych* [w:] *Edukacja kulturalna – wybrane obszary*, red. K. Olbrycht, Cieszyn 2004; *Od idei domu kultury do praktyki frichu. Nowe terytoria społecznej praktyki artystycznej (przykład francuski)* [w:] *Upowszechnianie kultury – wyzwaniem dla edukacji*

kulturalnej, pod red. K. Olbrycht, E. Koniecznej, J. Skutnik, Toruń 2008; *Animacja jako mediacja w modelu działalności społeczno-kulturalnej we Francji* [w:] *Animacja kultury. Współczesne dyskursy teorii i praktyki*, red. D. Kubinowski, U. Lewartowicz, Lublin 2013. Wymieniony powyżej tom *Upowszechnianie kultury – wyzwaniem dla edukacji kulturalnej*, Toruń 2008, będący zbiorem zbiorów artykułów poświęconych zagadnieniom edukacji i upowszechniania kultury Habilitantka współredagowała także wraz z K. Olbrycht i E. Konieczną. Omawiany nurt zainteresowań Habilitantki znajduje odzwierciedlenie także w dwóch innych artykułach: *Mediator artystyczny – wokół zagadnień pośrednictwa w kulturze* [w:] *Inspiratorzy, projektodawcy, realizatorzy edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury*, red. K. Olbrycht, D. Sieroń-Galusek, Toruń 2013 oraz *Uczestnictwo kulturalne z perspektywy personalistycznej – analiza wybranych obszarów działalności instytucji kultury* [w:] *Edukacja kulturowa*. Poręcznik, red. R. Koschany, A. Skórzyńska i in., Poznań 2014.

W zawiązku z zainteresowaniami Habilitantki dotyczącymi kształcenia profesjonalistów zajmujących się upowszechnianiem kultury pozostają artykuły: *Kompetencje organizatorów i realizatorów edukacji kulturalnej w śląskich instytucjach kultury i instytucjach oświatowych – w świetle wyników badań* [w:] *Kompetencje do prowadzenia edukacji kulturalnej*, red. K. Olbrycht, B. Głyda, M. Matusiak, Katowice 2014; *Kompetencje kadr kultury: między użytecznością i mądrością*, „Dyskursy Młodych Andragogów” 2016. Praktyczną realizacją zainteresowań dr Jolanty Skutnik w tym ostatnim obszarze był jej udział w grantach badawczych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: w 2012 roku *Kultura w edukacji - edukacja w kulturze* oraz rok później *Ogólnopolska diagnoza podnoszenia kompetencji kadr kultury w domach centrach i ośrodkach kultury*. Efektem udziału w pracach zespołów grantowych było przygotowanie dwóch raportów: we współautorstwie z K. Olbrycht, E. Konieczną, D. Sieroń-Galusek, B. Dziadzią *Kadry dla kultury w edukacji i edukacji w kulturze*, Katowice 2012 oraz we współautorstwie z B. Dziadzią, E. Konieczną, J. Liniany i D. Sieroń-Galusek *Podnoszenie kompetencji kadr kultury w domach, centrach i ośrodkach kultury*, Katowice 2015.

Na podstawie przedłożonych do recenzji opracowań w postaci artykułów i prac pod redakcją należy stwierdzić, że ubieganie się przez dr Jolantę Skutnik o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest uzasadnione. Habilitantka ma jasno sprecyzowane i wzajemnie uzupełniające się obszary własnych zainteresowań. Jej opracowania są oparte na dobrze rozpoznanej literaturze przedmiotu, prezentują wysoki poziom i dobrze świadczą o warsztacie naukowym Habilitantki.

Ocena dorobku naukowego według wskaźników określonych

(§ 3 i 4 Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku [Dz. U. nr 196, póź. 1165] dotyczącymi postępowania habilitacyjnego)

- Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie JCR lub na liście ERIH - 3

- Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujących się w bazie WoS lub na liście ERIH i inne:

1 monografie autorska (wskazana jako osiągnięcie naukowe); 2 prace współautorskie (raporty z badań); 2 współredakcje; 7 artykułów w czasopismach naukowych; 27 rozdziałów w pracach zbiorowych; 2 teksty krytyczne w katalogach sztuki; 1 opracowanie dydaktyczne.

- Sumaryczny impact factor według listy JCR - brak

Liczba cytowań według bazy Google Scholar - 24

Indeks Hirscha według bazy Google Scholar – brak

- Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach – 1- kierownik grantu MNiSW; 3 – wykonawca w grantach MKiDN,

- Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową:

2004 - wyróżnienie w konkursie NCK na najlepszą pracę doktorską dotycząca problematyki kultury; 2010 – nagroda indywidualna II stopnia za działalność naukową Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz II nagroda w kategorii Wydawnictwa dla Muzeum Narodowego w Poznaniu w Wielkopolskim Przedsięwzięciu Muzealnym Roku 20110 „IZABELLA”

- Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych – 48. Habilitantka brała czynny udział w konferencjach i sesjach naukowych organizowanych przez ośrodki akademickie i instytucje naukowe w kraju m.in. Toruniu, Krakowie, Wrocławiu, Gdańsku, Katowicach, Lublinie, Warszawie, Poznaniu oraz za granicą – Francja, Białoruś, Niemcy.

Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

(§ 5 Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku [Dz. U. nr 196, póź. 1165] dotyczącymi postępowania habilitacyjnego)

- Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych – 2010, 2015- jako wykonawca w programie POWER

- Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji:

Habilitantka wzięła udział w 60 konferencjach naukowych międzynarodowych, krajowych i lokalnych, brała udział w organizacji 7 z nich.

- Nagrody i wyróżnienia – 7-krotnie nagradzana za działalność organizacyjną i dydaktyczną przez Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; 2017 – Medal Komisji Edukacji Narodowej
- Udział w konsorcjach i sieciach badawczych - brak
- Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych - brak
- Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism - brak
- Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych – brak
- Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki i sztuki:

Dr Jolanta Skutnik pracując w Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie prowadziła wszystkie formy zajęć. Posiada doświadczenie w realizowaniu funkcji promotora prac licencjackich i magisterskich. Wypromowała 20 licencjatów i 50 magistrów. Prowadziła również zajęcia na studiach podyplomowych w swojej uczelni (2011) oraz na Uniwersytecie Warszawskim (2016). Przygotowała także moduły kształcenia w programie studiów z zakresu edukacji muzealnej w UMCS w Lublinie (2018). Wielokrotnie brała udział w pracach zespołów zajmujących się tworzeniem, koordynowaniem i ocenianiem nowo tworzonych kierunków studiów. Jest autorka rozdziału *Wybrane zagadnienia edukacji kulturalnej* zamieszczonego w podręczniku *Pedagogika szkolna. Materiały dla studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela*, red. Nauk. D. Krzyżyk, B. Niesporek-Szamburska, A. Zok-Smoła, Katowice 2014.

Habilitantka angażuje się w działalność społeczną i popularyzatorską. Jest członkiem Polskiego Komitetu Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania przez Sztukę INSEA, członkiem Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM, członkiem zarządu Fundacji Animacji Społeczno-Kulturalnej FASK, członkiem-założycielem Śląskiego Stowarzyszenia Alliance Française w Cieszynie. Współpracuje jako członek Rady Programowej z Galerią Studencką #klatka#. Bierze udział w wielu inicjatywach o charakterze edukacyjnym i popularno-naukowym.

- Opieka naukowa nad studentami:

Opieka tutorska nad realizacją 3 projektów indywidualnych w latach 2017-2019

- Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego - brak

- Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich:

staż naukowy we Francji 1-7 kwietnia 2006 (Université Catholique de Lille, Centre de Formation Pédagogique de Cambrai)

- Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców-

brak

- Udział w zespołach eksperckich i konkursowych – brak

- Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych – 4 recenzje wydawnicze (monografie, zbioru tekstów oraz 2 artykułów naukowych) oraz 1 recenzja publikacji grantowej – konkurs Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2012

Wytyczne dotyczące oceny w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej zostały w mojej ocenie w większości spełnione przez Habilitantkę.

KONKLUZJA

Uważam, że dorobek naukowy i dydaktyczny dr Jolanty Skutnik spełnia większość kryteriów zawartych w art. 16 ustawy z 14 marca 2003 *O stopniach naukowych i tytule naukowym....* oraz w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego*. Wniosek Habilitantki o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego opiniuję pozytywnie.

Jolanta Skutnik